

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 лепта.

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 лепта.

Распад Аустро-Угарске

— Најбитнији услов будућег мира —

Европски је рат, као што се зна, био изазван агресивним намерама двојне монархије против Србије, у којој је Хабзбуршка држава гледала опасност по свој опстанак. Међутим, опасност за Аустро-Угарску није била толико изван њених граница, већ у самим њеним границама, јер столећима улачени и књиени народи имали су једну јаку и интимну тежњу, да се отресу Хабзбуршког режима и да се уједине са својом слободном браћом ван оквира Дунавске монархије. Свесни тих народа била је постала толико јака да је опстанак Аустро-Угарске доведен у питање, и да би избегла катастрофу, ова је прихватила иницијативу Немачке за рат и с њоме заједно проуврковала светско крвопролиће.

Велики рат, који се дајас води за слободу и права свих народа мора окончати све проблеме, који стоје у вези са горњим принципима. Први проблем, који у интересу будућег мира и слободе народа има безусловно да се реши јесте проблем Аустро-Угарске. Постојање Аустро-Угарске, с помоћу које је Немачка имала намеру да добије хегемонију у свету било је један од главних узрока светског рата. Њен даљи опстанак био би несумњиво узрок новим крвопролићима. Јер нека сумње, да би централне силе, изгубивши овај рат, спремаје реванш након извесног броја година.

Савезнички дипломати истакли су међу условима будућег мира ослобађање подјармљених народа и спречавање будућих ратова. Оба ова услова зависе битно од решења питања Аустро-Угарске. Народи Хабзбуршке монархије стекавши масовном националне свести подижу свој глас и траже категорички право, да сами располажу својом судбином. Не задовољити њихово оправдани захтев значило би допустити, да у средњој Европи планује страховита револуција, која би могла имати кобних по-

следница по целу Европу. Аустро-Угарска се не може преобразити ни у демократску, ни у федеративну државу, јер се то апсолутно противи њеном склопу и организму. Јер, демократизација Аустро-Угарске или њено претварање у федеративну државу повукло би за собом неминуемо и њен распад. А то Хабзбурговци и Немци никад не би допустили. Јасно је даље, да рат, који се води и који има да донесе коначну победу Савезницима мора у првом реду решити питање Аустро-Угарске. У томе лежи правда будућег мира и обезбеђење света од додвојних евентуалних ратова.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

АТИНА, 16. — У току свога говора у парламенту, г. Венизелос је затражио од Народне Скупштине овлашћење, да се у дворани за већање постави је два мраморна плоча са натписом: „Пошто је краљ Константин по други оут распустио парламент од 1915. г., да би наметн о своју личну полатаку изгубио је престо, док је распуштени парламент, поново сазвао, наставно да заседа у уставном. Ово је по примирју Вестминстерске палате, у којој се налази плоча са следећим натписом! »Карло I, краљ Енглеске је погубио, што је узурпирало слободу народа“.

ПЕКИНГ, 16. — Покрајине Јужне Кине, која до сад не беху признале владу Пекинга објавиле су рат Немачкој.

АТИНА, 16 — Солунски посланик Лайдос предаће се ратном суду, што је био документ парламента ласту «Нон Асте».

Грчка штампа

Текст грчко-српског уговора Атласки су листови довели опшарне изводе из Веле Книге збирке дипломатских докумената коју је објавила грчка влада, и која је за нас толико значајна да би је требало одмах превести на српски. У тој збирци објављен је први пут и текст српско-грчког уговора о савезу као и текст војне конвенције која је његов саставни

део. Као што је познато, ови одожи м интервенцијом уз си су текстови досад држави у ле Солунума.

Ако је икада била оправдана новинарска фраза да »простор ласта не допушта опширније писање« то је заиста овога пута, када је цео Солун остао без хартије. Али ова рубрика не би савесно одговорила својој дужности ако не би одмах критички и прецизно додела најважније податке из ове тако значајне дипломатске збирке.

У «Патрис» су прештампали четири документа који се тичу српско-грчког савеза: 1) Прелиминарни протокол о уговору о савезу, који су 22 априла 1913 потписали грчки Министар Спољашњих Послова Л. А. Коромилас, и српски посланик у Атини М. Бошковић 2) Уговор о савезу између Србије и Грчке, потписан 19 маја 1913 од стране грчког посланика у Београду Ј. Александрупулоса и српског посланика у Атини М. Бошковића. 3) Војна Конвенција између Србије и Грчке, потписана 1. маја 1913 изм.ђу капетана Ј. Мотакас и пуковника П. Пешића и Д. Туфегџића. Ова конвенција није била потрђена, и била је замењена другом, која чини четврти документ о српско-грчком савезу. То је 4) Војна конвенција између Србије и Грчке, коју су 19 маја 1913 потписали капетан Кс. Страгаџос и пуковници П. Пешић и Д. Туфегџић.

Према овоме, два су битна текста: Уговор о Савезу и Војна Конвенција. Њих ћемо и анализирати.

Пад-Луј

Ситуација

Палини предлози за мир ису узели примене у општу политичку ситуацију. Савезници се сградња од дискусије о тим предлозима. И ако још ису дали дефинитиван одговор, предвиђа се да ће он бити негативан. Показало се, да су та предлози испирасани из Беча и Берлина, и њихова једина вредност дежи у томе, што су услови централних сила за мир поставили нешто одређенија.

Револуционарни покрет у Шпанији развија се све више. Упркос оптимистичким изјавама владе. Датома, ситуација се може сматрати критичном. Штрајкови добијају све обимније размере. У Барселони је дошло до кривих сукоба. Држи се, да се Шпанија може сачувати од револуције једино не-

ПРЕТ ПЛАТА ИЗНОСИ:

3 драхне, тромесечне 3 драхне, годишње 36 драхне

КОРИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Стан уредништва у Избегличком логору

ПЕТРОГРАД, 16. — Генерал Ледвичински наменом је за команданта армија на фронту на место генерала К. Буског.

МОСКВА, 16 — Упркос иницијативи председника општине и револуционарних социјалиста, којима се позива становништво да буде мирно за време коференција у Москви, максималиста су изазвали неколико штрајкова да би протествовали против народне скупштине. Досад је покрет пропао.

ПЕТРОГРАД, 16 — Г. Керенски је честитио краљу Енглеске, г. Поенкареу и краљу Италије поводом последњих Савезничких успеха, који су и звани дубок утасак у Русији. Листови истачу ове успехе као пример. Војни критичар «Вједомости» вели: «Руски изрод треба да прати са пажњом и респектом ову манифестацију све веће слаге својих Савезника».

ПЕТРОГРАД, 16. — Говорећи о финској кризи, «Бержесенска Вједомости» вели, да је влада дужна спровести своје принципе чврсто и да би попуштање финској социјалдемократији значило опасност за унутрашњу политику Русије. Социјалистички орган «Ден» пише, да финске социјалисте воде бесмислену борбу против руске демократије. Влад. ће бити способна, да спроведе своју вољу. Социјално револуционарни орган «Народнаја Њва» вели: «Ма смо дужни спречити своје финске другове, јер би свако насиље над интересима демократије могло бити опасно по Русију, а сазив сабора против воље влада сматра се као непријатељски акт против руске револуционарне демократије».

ОКО РАТА

Државна администрација и Французи ов желили да модернизирају своју државну администрацију. У последње време помање се много плаћа да се ова «индустријализује» да се тојест упрости, убрза, оживи по угледу на администрацију по приватним индустријским администрацијама.

Да би проучио индустријске методе један од најважнијих француских чиновника, управник једне велике гране у државној администрацији, отпшао је до једног фабриканта, који га је одмах од прве упитао на шта он употребљава своје време.

— Ево на шта, одговорно је чиновник. Много ми посла задаје, пре свега, моја кореспонденција. Затим читам рапорте, акте, белешке итд.

У Русији

ПЕТРОГРАД, 16. — Делегација финска са председником сабора на челу предала је генералном гувернеру револуцију, којом тражи сазив сабора и да се руска влада не меша у саборске одлуке. Гувернер је одговорно, да не може дати одговор, док не сазива мишљење владе и делегација се сложила, да сачека одговор.

ХЕЛЗИНГФОРС, 16. — Генерални штрајк извршен је јуче.

— Па зар немате чиновнике кад редите њихов посао? Ја не читам никад ни писма, ни рапорте, ни акта Ја остављам да ме о сему томе у изводу усмено бивају шефови појединих одељења које одмах ступају ако ми се не саде.

— Ех, лако је зема, ви можете да их спустите. Ја не могу. Моји имају, сви од р да, препоруке, средине, протек тора...

— Онда немојте даље да разг веримо, одговорно је индустријалац. Индустријске методе не могу да се пренесу на државу администрацију, пошто се ви, шеф једне администрације, старате пре свега осталога да их код кога не изазовете незадовољства, а ја се пре свега осталога старам да произведем, да уредим нешто.

Скупштина у Москви

— З ачајан говор Г. Керенског —

Јуче пре подне стигли су Москву г. г. Керенски, Некрасов, Чехов, Перашкин, да учествују на народној конференцији у Москви, која ће трајати три дана. Овај скуп обухвата све чланове 4. Думе, преко 100 делегата Сојета радника и војника 100 делегата Сојета сељака, 400 делегата земства, 150 радника и 75 ч новина — из различитих разних организација, 100 делегата универзитета и школа делегата индустријалаца, 100 поседника и 100 делегата са фронта, свега 2000 чланова Керенски председава скупу.

Примећује се велика жавост по уцима. Маса је савршено мизра. Услед узнемирујућих гласова о могућности напреду предузете су мере за одржање реда. У случају нацидевата а нег дех манифестација скуп ће се одмах распусти. Скуп ће имати често саветодавај карактер. При свем том, његове одлуке могу есе туаљно бити санкционисане.

Г. Керенски је отворио конференцију у 15 часова говором и рекао је између осталог: Сваки покушај, да се ускораст скуп ради напада на народну власт биће немалостиво угушен. Влада ће искрено саопштати истину, да би сваки знао и чинио своју дужност. Г. Керенски истиче, да држава преживљује кратачке часове услед борбе против мршог непријатеља, услед сепаратистичких тежња извесних народности, попуштање извесних трупа, које су уступиле терен без борбе „Они, који се дажу против власти треба да знају, да ће наћи на силу довољну, да их подсети на време царизма. Снас Русије захтева, да сви учине потребне жртве и да се одржну партијских интереса“. О питању аутомобије, влада ће дати што је обећала, али ће спречити салом позово отарање филске скупштине Г. Керенски је завршио изјавиши, да ће се трудати нарочито да заштити војску од покушаја корупције и недесцапине.

После Керенског изјавио је г. Аксентијев: „Прав прибама сада је, да се организује жавот у унутрашњости, да се постигне потпуно јед инство свих локалних власти.“

Г. Протопоповић је говорио о тешкоћама снабдевања и изјавио је, да сматра за потребно да се регулишу бенефиције индустријалаца.

Са ратних фронтова

Са нашег фронта
— Српски званичан извештај —
Солун, 16. августа
15. августа ништа важно.

Француски коминике
Париз, 16. августа
Претпрошле ноћи јако бомбардовање француских линија у области платоа Калифорниа и Шевраа спречено је француском артиљеријом. Француске су трупе звршиле препаде у немачке линије код Суена и разјуриле су непријатељске извиднице код Миреа и према Аракуру. Заробљене је војника. На фронту Вердена доста јака артиљеријска борба у области шуме Авокур и на сектору Бомона. Јака артиљеријска борба на левој обали Мезе.

Бенглоски коминике
Лондон, 16. августа
Као резултат нашег пречјучерашњег напада наше су трупе напредовале, после јаких борби, на фрон-

ту од 2.000 јарди код друма Сен Жилијана Пелкапела и утврдиле се на извесним местима треће немачке одбранбене линије. Претпрошле ноћи непријатељ је у два маха напао наше положаје код Извернеса на друму Идр-Менена али је био одбијен. Заробљено је војника У току јучерашњег дана наши су авијатчари тукли из митраљета непријатељске колоне северно источно од Иира. Сви су се апарати вратили.

Румунски коминике
Јш 16 августа
Узајамно бомбардовање у области М рачести, Годметти и Иамоловани. Јужо од Камолунга одвијене су непријатељске извиднице од руских трупа. У области села Иванче Руси су оборили један хидроплан који је пао у пламену у непријатељске линије. У Буковини између Солке и Арборе једно руско одељење завршило је сме-

ло издићање на врх Лз портице. Заробљено је 10 ауторских војника.

После више напада и противнапада на непријатеља која је одбијен румунске трупе су задржале положај Паскуа Козила три километра северно од Сојеја На целом фронту пушчана и артиљеријска ватра.

Непријатељ је изабацио неколико граната из тешке артиљерије на гарон

Галац. У ваздушној борби сарен је један непријатељски аероплан.

Италијански коминике
Рим, 16. августа
На борбеном фронту артиљеријска борба. На платоу Бензице, настављајући надирање, наше су трупе у сталном контакту са непријатељем. И поред против напада ми смо успели да одржимо неколико положеја.

активно од како су га Французи поели. 1907 године било је продато за 12 милиона Фрака а 1916 за 108 милиона.

ВАШИНГТОН, 16. — Г. Вилсон је телеграфски обећао члановима народног савета у Москви да су Седињене Државе решиле да попомогну руску владу материјално и морално.

ПАРИЗ, 16. — Великом рођивања румунске краљице одржана је у Паризу велика свечаност. После подне румунска се колона сакупала на тргу «Коркорде» Генерал Рудвано са свима официрима из румунске мисије положио је на споменик «Штрисбург» венц који су носиле три девојчице обучене у народном костиму. Затим је генерал који већ две године представља у Француској румунског министра војног држао одушевљени говор у коме је изразио веру у бољу будућност.

ЊУ ЈОРК, 16. Гроф Исеу шеф јапанске дипломатске мисије, која се сада налази у Америци положио је један венац на гроб Вашингтонов Том приликом је држао говор у коме је рекао: „Јапан је гордо што се је ставио на страни својих племенитих Савезника. Овде, пред овим бесмртним остацима, ми изражавамо нашу одакост за ствар Савезника и њихове поживице за које ратујемо. Ми смо чврсто одлучили да са целом нашом снагом учествујемо у овом рату како би свету осигурали слободу, правду и вечити мир.“

ПАРИЗ, 16. — „Пиг Паравијан“ савијет: 10 до 15 хиљада руских поданика који станују у Лондону јавили су се да служе војску у Русију. Многи су од њих изјавили жељу да ступе у енглеску војску.

ЊУ ЈОРК, 16. — „Њу Јорк-Хералд“ савијет из Вашингтона: Вест да Немци салом увршћују у војску америчке грађане солиштеа је званично од једног страног посланства у Вашингтону. Г. Лансинг тражио је одшласког посланика у Берлину да поведе истрагу.

«Франкфуртер Цитунг» врло симпатично коментарише Панау коју али са доста великом резервом. Лист верује да Пана не би предузео овај корак а да није сигуран да ће изићи из добар пријам. Нота Панапа не крњи осећања ни једној ратујућој страни.

«Морган Пост» искрено признаје да ће Панапа предлози прибавити основу за преговоре о миру, јер се они потпуно слажу са одлуком рајхстага, дод јући да мар, без алексија и одитета као и стварање правних међународних организација, садржи све принципе које је већина у рајхстагу, на последњем гласању одлучила.

Дакле немачка штампа није салам одобла Панапе предлоге како су то учиниле енглеска, француска и америчка штампа.

Одговорни уредник
Божко Богдановић

Штампариа „Велика Србија“ у
Избегличком логору

Дневне вести

Драмска област и Бугари

Како дивиси сарфски лист «Утроз Бугари су, одмах по прекиду дипломатских односа са Грчком, изабацили све грчке законе и уредбе и почели управљати у Сереској и Драмској области по истом режиму који важи и за Србију под Бугарском.

Бугарски Мир

Поводом познатих изјава Вендела и Думбе, пише бугарски лист «Мир» ово:

«Ако приватна иницијатива то не постигне, тј. да одбрани наше дело, онда ми смо мишлења, да сви они, који су способни за ту борбу, треба да буду мобилисани и материјално да учествују у борби као војници. Оне од ових који су били узети као војници и послати на фронт, штаб је у своје време ослободио од службе, и ако смо добро разумели, учинио је то у циљу да они буду корисни отаџбини на други начин. И ту боље него као службеници у пошти, телеграфу, заробљеничким командама, предавача, они ће моћи да аспуне своју војничку дужност. Пред ових треба да се управу у полове и сви старшија, који добро ствар познају.»

Читалца

Из Ваљева смо добили извештај, да је преминуо Обрад Ђуровић кафеџија. Пок. Обрад био је добар и угледан грађанин. Родом је био из Босне а најве дочекао да види своје родно место ослобођено и уједињено са Србијом.

Породици изјављујемо случајно а душа пок. Обрада желимо рајско насеље.

43 године свештеничке службе

Наш уважаени, седа прота г. Здравко Пауновић, референт Мин. Војног за вероисповас, завршио је на Велику Госпојину 43 год свештеничке службе.

43 год предане службе Богу и својем народу, 43 год рада пуног самопрежарења, пожртвовања и безграничне одакости. 43 год борбе за све што је идеално, узвишено и поштехо — ово то је чему се морамо дивити и поклонити.

У име многобројних поштоваца, другова и пријатеља честитамо од свег срца многопоштоваком госп. Здравку Пауновићу протојереју војном 43 њу год. свештеничке службе, са

жељом, да дочека и педесетогодишњицу у слободној и Великој Србији!

Нађена униформа

У пошт. одељењу Врх Команде налази се једна бала са различитим сатлацима и једном полицијском униформом. Из забележака изјавио у тој бала види се да она припада некоме г. Протићу полвац, писару. Сопственик ваља да се за ову балу обрати поштанском одељењу.

Карта из Србије

Жељо Николе Илића мајора пише из Србије и тражи свога мужа. У карти вели да од њега нема никаквих вести и да је до сада примила свега 78 круна. Двоје деце умрло, два су болесна, а она са шесторо деце живи у највећој сиротињи и беда збогатаји се о њеко, како се једна да замислити и пред поставати. Прикљез мужа да се сета своје заборављене и напуштене породице, а нарочито своје деце, која скапавају од глади.

Продаја ждребади

У недељу 20 ов м. у 8 часова пре подне изложиће се јавној продаји, на солунској марвеној пјаци на Вардар капаји, 32 мушка и 20 женских ждребади.

Скреће се пажња заинтересованим на ову предају.

Извештајне суме полажу се одмах и ждребад одводе
Из канцеларије Команде Глав. Коњ. Депоз бр. 14882.

Саопштења

Малорид Костић, пољачки писар, позива се да предстане канцеларији Владан. Комесара ради саопштења по акту 3444.

Г. г. Коста Никодић и Петар Максимовић рез потпоручаницимају извештај од својих кући код Саве Бурашиковића типографу уред. «В. Србија.»

Најновије вести

ПАРИЗ, 16. — Португалски министар војни у путно г. Пенлевеу следећи телеграм: „Част ми је честитати вашој екселенцији за славну победу француских трупа код Вердена.“ Г. Пенлеве је одговорно: „У име француске војске ја захваљујем вашој екселенцији на искреном честитању на скорашње успехе које је постигла наша војска код Вердена.“

КАЗАБЛАНКА, 16 Трговачко пристаниште Казабланка постало је врло